ABSTRAKT

Univerzita Karlova v Praze, Farmaceutická fakulta v Hradci Králové
Katedra farmakognozie
Kandidát **RNDr. Marianna Dubánková**
Konzultant **doc. Ing. Kateřina Macáková, PhD.**
Název rigorózní práce **Léčivé rostliny používané v terapii kardiovaskulárních onemocnění v České republice - přehled a analýza spotřeby v letech 2015 - 2019.**

Léčivé rostliny jsou i v současné době nedílnou součástí terapie nejen lidských nemocí. Pro tuto práci bylo vybráno sedm léčivých rostlin s dlouhou tradicí léčby různých kardiovaskulárních onemocnění. Jedná se konkrétně o tyto rostliny: Allium sativum L. (česnek kuchyňský), Crataegus spp. (hloh), Digitalis spp. (náprstník), Leonurus cardiaca L. (srdečník obecný), Olea europaea L. (olivovník evropský), Nigella sativa L. (černucha setá) a Viscum album L. (jmelí bílé). Jejich příznivý účinek na kardiovaskulární systém (antioxidační, kardioprotektivní, vasorelaxační, antiaterosklerotické, antihypertenzivní, hypolipidemické) byl podrobně popsán s důrazem především na informace týkající se lidí. Pro jednotlivé oblasti byl popsán i mechanizmus účinku, výsledky klinických testů a doporučené dávkování, pokud byly tyto informace k dispozici.

Pro přípravky z vyjmenovaných léčivých rostlin byla provedena analýza spotřeby. Celkem bylo zahrnuto 33 volně prodejných přípravků a 2 přípravky vázané na recept. Tyto přípravky obsahují buď přímo rostlinnou drogu, nebo jednotlivé účinné látky nebo jejich kombinace. Pro tuto analýzu byly vybrány výhradně přípravky dostupné na farmaceutickém trhu v České republice. Rozhodné období pro pro hodnocení byly roky 2015 – 2019.

Data získaná ze zapojených lékáren byla rozdělena do třech kategorií: velká města (více než 50 tisíc obyvatel), malá města (méně než 50 tisíc obyvatel) a e-shop (lékárny doručující na domácí adresu bez ohledu na počet obyvtel daného města).

Přípravky s obsahem česneku představují největší objem v počtu prodaných balení. Současně mají největší spotřebu během celého hodnoceného období. Poměrně vysoká spotřeba byla zjištěna i u přípravků obsahujících hloh a jmelí. Spotřeba přípravků s obsahem ostatních hodnocených léčivých rostlin (srdečník, olivovník a černucha) byla výrazně nižší. Křivka spotřeby česneku a hlohu byla více-méně stabilní a nevykazovala žádné výrazné výkyvy. Spotřeba přípravků s obsahem srdečníku a jmelí v daném období rostla, zatímco spotřeba přípravků s obsahem olivovníku a černuchy klesala.

Největším problémem volně prodejných přípravků je nedostatek léčivých přípravků v této skupině. Pouze dva z nich mají registrační číslo SÚKLu a spadají do kategorie léčivý přípravek, zbylých 31 je v kategorii doplněk stravy. I přesto je významné procento přípravků standardizováno na určitý obsah účinných látek a podle dostupné literatury některé z nich by mohly vykazovat pozitivní vliv na lidský kardiovaskulární systém. Léčivé přípravky vázané na recept, které byly zahrnuty do analýzy, představují tablety s digoxinem v různých sílách. Zatímco spotřeba digoxinu ve velkých městech během sledovaného období plynule klesala s výjimkou roku 2018, malá města vykazovala pomalejší nástup poklesu ve spotřebě a zvýšení této spotřeby v roce 2018. Příčina rozdílu je pravděpodobně dána poklesem v preskripci dle nejnovějších doporučení pro léčbu srdečního selhání a rychlejším uváděním nových postupů do praxe ve větších městech. Dále hrál roli i výpadek v distribuci digoxinu na trhu ve zmiňovaném roce 2018.